

МУЗИЧНО-ТАНЦЮВАЛЬНИЙ СИНТЕЗ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ДВОХ МИСТЕЦТВ

Омельяненко Захар Валерійович,

викладач кафедри хореографії та музичного мистецтва
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
ORCID ID: 0000-0003-2563-5582

У статті розглянуто спільні та відмінні особливості музики й танцю, а також переваги та виклики синтезу музики й танцю. Для реалізації поставленої мети використано комплекс методів, зокрема загальнонаукові – аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, які застосовувалися задля стану розробленості й висвітлення представленої проблеми; конкретно-наукові – порівняльно-зіставний аналіз, на основі якого з'ясовано спільні та відмінні особливості, а також переваги й виклики музично-танцювального синтезу.

У дослідженні наголошено на музично-танцювальному синтезі й установлено, що синтез музики й танцю є унікальним явищем, у процесі якого музиканти й танцівники співпрацюють разом задля створенням цілісного твору. На основі застосування загальнонаукових і конкретно-наукових методів дослідження з'ясовано спільні властивості музики й танцю. Серед них виокремлено ритм, мелодію, гармонію, структуру. Доведено, що художнє вираження, співпраця, перформанс, естетичні елементи є спільними ланками для представлених видів мистецтва (музики й танцю). Наголошено на відмінних рисах музики й танцю, серед яких виділено медіум, вираження, інтерпретацію, виконання, імпровізацію, тривалість.

У науковому доробку конкретизовано й охарактеризовано фактори (культурне підґрунтя, художнє бачення, технічні обмеження, процес співпраці, глядацькі очікування), які впливають на синтез музики й танцю. Розглянуто переваги та недоліки, що виникають у процесі синтезу двох мистецтв, зокрема музики й танцю. Доведено, що перевагою музично-танцювального синтезу є підвищена виразність, залучення аудиторії та мистецькі інновації. Натомість недоліками означеного процесу є хронометраж і координація, балансування елементів, технічні вимоги.

Ключові слова: *музика, танець, синтез, мистецтво, музично-танцювальний синтез, синтез музики й танцю.*

Omelianenko Zakhar. Music and dance synthesis: advantages and challenges of the two arts

The article discusses the common and distinctive features of music and dance, as well as the advantages and challenges of synthesizing music and dance. To achieve this goal, a set of methods was used, including general scientific methods – analysis, synthesis, generalization, systematization, which were used to study the state of development and coverage of the problem presented. Specific scientific methods include comparative and contrastive analysis, which helped to identify common and distinctive features, as well as advantages and challenges of music and dance synthesis.

The study emphasizes music and dance synthesis and establishes that the synthesis of music and dance is a unique phenomenon in which musicians and dancers collaborate together to create a holistic work. Based on the application of general scientific and specific scientific research methods, the common properties of music and dance are revealed. Among them are rhythm, melody, harmony, and structure. It is proved that artistic expression, collaboration, performance, and aesthetic elements are common to the presented art forms (music and dance). The author emphasizes the distinctive features of music and dance, among which are the medium, expression, interpretation, performance, improvisation, and duration.

The scientific work specifies and characterizes the factors (cultural background, artistic vision, technical limitations, collaboration process, audience expectations) that influence the synthesis of music and dance. The advantages and disadvantages that arise in the process of synthesizing two arts, in particular music and dance, are considered. It is proved that the advantage of music and dance synthesis is increased expressiveness, audience involvement and artistic innovation. On the other hand, the disadvantages of this process are timing and coordination, balancing of elements, and technical requirements.

Key words: *music, dance, synthesis, art, music and dance synthesis, synthesis of music and dance.*

Вступ. У межах сучасного мистецького простору надзвичайно вагомим є питання синтезу мистецтв, зокрема музики й танцю. Актуальність останнього полягає в розширенні можливостей художнього вираження. Музично-танцювальний синтез сприяє інноваціям, творчості, підвищує доступність і співпрацю, стимулює технологічний прогрес. Більше того, синтез музики й танцю покращує медіапродукцію, підтримує освіту й навчання, а також сприяє збереженню та розвитку культурних практик.

Для розуміння досліджуваного феномена вагоме значення мають праці українських науковців, зокрема Л. Волошиної, О. Зінич, С. Щитової та інших. Останні висвітлюють окремі аспекти синтезу музичного й танцювального мистецтва. Дотичними до проблеми

дослідження стали праці іноземних вчених (Л. Бант, С. Браун, Е. Дісанаяке, С. Макгуайр, С. Халлам, П. Хіггінс, М. Тіхонен та інші), які розкривають можливі шляхи музично-танцювального синтезу. Однак представлена кількість наукових праць дає підстави зауважити, що розгляд спільних і відмінних особливостей музики й танцю, а також переваг і недоліків останнього не був предметом цілісного дослідження.

Саме тому метою статті є розгляд спільних і відмінних особливостей музики й танцю, а також переваг і викликів синтезу музики й танцю.

Матеріали та методи. Досягнення мети дослідження здійснювали за рахунок низки наукових методів, зокрема загальнонаукових (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація), які застосовували з метою

висвітлення представленої проблеми; і конкретно-наукових, а саме порівняльно-зіставного аналізу, на основі якого з'ясовано спільні й відмінні особливості, переваги та виклики синтезу музики й танцю.

Застосування загальнонаукових методів дослідження дає можливість охарактеризувати музику й танець як унікальні та взаємопов'язані мистецтва, синтез яких породжує яскраві й різноманітні перформанси. Під синтезом музики й танцю ми розуміємо спільний процес, у якому музиканти й танцівники працюють разом задля створенням цілісного твору. Музиканти створюють нову музику спеціально для танцю або намагаються адаптувати наявну музику до хореографії. У свою чергу, танцівники використовують музику як натхнення для своїх рухів, інтерпретуючи ритм і мелодію через власне тіло. Як наслідок, ми можемо говорити, що синтез музики й танцю є не просто відтворенням музики під час виконання танцівниками хореографії. Означені два види мистецтва сплітаються воедино, створюючи своєрідну цілісність, де музика й танець доповнюють і підсилюють одне одного. Такі дії вимагають ретельної координації та репетицій, оскільки танцівники повинні рухатися в такт музики, а музиканти мають бути налаштовані на рухи танцівників [3, с. 33].

Результати. Зазначимо, музика й танець є виконавськими видами мистецтва. Саме тому ми можемо говорити про їхні спільні властивості, вираження й передачу яких кожне з представлених мистецтв своєрідно трактує (див. таблицю 1 «Спільні властивості музики і танцю»).

Застосування порівняльно-зіставного аналізу дало можливість узагальнити представлену нами таблицю. Як наслідок, ми можемо констатувати, що спільними для музики й танцю є ритм, мелодія, гармонія, структура. Так, фундаментальним аспектом як музики, так і танцю є ритм. У музиці ритм належить до схеми ударів та акцентів, які створюють відчуття пульсу. Натомість у танці ритм – це час і тривалість рухів, а також їх співвіднесення з музичним ритмом. У музиці послідовністю музичних нот, зіграних або заспіваних у певному творі, є мелодія, тоді як у танці мелодія може бути виражена через рухи й жести танцівника. Характеризуючи гармонію з погляду музики, можемо констатувати, що остання є поєднанням різних музичних нот, які граються разом, створюючи акорди та гармонії. У танці гармонія проявляється через поєднання рухів, що виконують різні танцівники [4; 7, с. 320].

З урахуванням результатів таблиці 1 «Спільні властивості музики й танцю» ми стверджуємо, що й музика, і танець мають структуру, яка надає виконанню цілісності й організованості. У музиці означена структура передбачає куплетно-приспівну форму або сонатно-алегрову. Натомість у танці структура включає використання спеціальних рухів у певному порядку.

Доцільно наголосити, що визначальною характеристикою танцю є рух, котрий включає такі елементи, як постава, жест, вираз обличчя. Рух здатний характеризуватися плавністю, точністю та енергією. Музика й танець передбачають широке розмаїття стилів, які

відображають різні культурні, історичні та соціальні впливи. У музиці означені стилі включають такі жанри, як джаз, класика, рок, тоді як у танці – балет, контемпорарі, хіп-хоп, традиційні народні танці тощо [5, с. 12; 6].

Під таким кутом зору варто сфокусувати увагу на спільних і відмінних рисах музики й танцю, які ми узагальнили в таблиці 2 «Спільні та відмінні риси музики й танцю».

На основі аналізу, узагальнення й систематизації таблиці 2 ми можемо наголосити, що художнє вираження, співпраця, перформанс, естетичні елементи є спільними як для музики, так і для танцю. Натомість медіум, вираження, інтерпретація, виконання, імпровізація, тривалість дещо різняться щодо музики й танцю. Так, музика виражає себе за допомогою мелодії, гармонії, ритму й інших звукових елементів, тоді як танець – через рух, жести й експресію тіла. Поширеним елементом у музиці є імпровізація. Натомість у танці рухи часто ретельно відрепетирувані та продумані. Музика може тривати від кількох секунд до годин, тоді як танець, як правило, більш обмежений у часі, часто відбувається протягом певного періоду. Відповідно до художнього впливу, музика й танець характеризуються співпрацею між кількома митцями [1, с. 236].

У процесі дослідження вважаємо за потрібне звернути увагу на фактори, які впливають на можливий музично-танцювальний синтез, а саме:

- культурне підґрунтя – музика й танець тісно пов'язані з певними культурними традиціями. Як наслідок, на синтез музики й танцю впливає культурне походження виконавців і глядачів. Наприклад, танцювальна композиція, що поєднує індійську класичну музику з традиційними індійськими танцювальними рухами, буде відрізнятися від композиції, що поєднує африканські ритми із сучасними танцювальними стилями;

- художнє бачення – художнє бачення хореографа та композитора відіграє значну роль у синтезі музики й танцю. Хореограф володіє певними уявленнями про те, як танцювальні рухи мають синхронізуватися з музикою, тоді як композитор може мати певне звучання або настрої, який він намагається створити за допомогою музики;

- технічні обмеження – технічні обмеження простору для виконання й обладнання також впливають на синтез музики й танцю. Наприклад, акустика концертного залу впливає на спосіб написання та виконання музики, а освітлення й дизайн сцени – на танець і рухи танцівників;

- процес співпраці – процес співпраці між композитором, хореографом і танцівниками значно впливає на синтез музики й танцю. Ефективна співпраця вимагає відкритого спілкування, взаємної поваги та готовності експериментувати й випробувати нове;

- глядацькі очікування – очікування аудиторії відіграють вагомий роль у синтезі музики й танцю. Для виступу, призначеного для більш традиційної або консервативної аудиторії, може знадобитися інший підхід, ніж до більш експериментального або такого, що розширює кордони [2, с. 84].

Спільні властивості музики й танцю

Характеристика відповідно до жанру «музика»	Властивість	Характеристика відповідно до жанру «танець»
У музиці ритм належить до схеми ударів та акцентів, які створюють відчуття пульсу.	Ритм	У танці ритм – це час і тривалість рухів, а також те, як вони співвідносяться з музичним ритмом.
У музиці мелодія – це послідовність музичних нот, зіграних або заспіваних у певному творі.	Мелодія	У танці мелодія може бути виражена завдяки рухам і жестам танцівників.
У музиці гармонія є поєднанням різних музичних нот, які виконуються разом, створюючи акорди й гармонії.	Гармонія	У танці гармонія може бути виражена через поєднання рухів, які виконуються різними танцівниками.
У музиці структура включає такі елементи, як куплетно-приспівна форма або сонатно-алегрова.	Структура	У танці структура передбачає хореографію або використання певних рухів у певному порядку.

Таблиця 2

Спільні та відмінні риси музики й танцю

Властивість	Характеристика
Спільні риси музики й танцю	
Художнє вираження	Музика й танець є художнім вираженням, яке може передавати емоції, історії та ідеї.
Співпраця	Музика й танець передбачають співпрацю між кількома митцями, зокрема музикантами, танцюристами, хореографами та композиторами.
Перформанс	Означені види мистецтва часто виконуються перед аудиторією, створюючи відчуття спільного досвіду між виконавцями та глядачами.
Естетичні елементи	Музика й танець включають естетичні елементи, такі як ритм, рух і структура. Останні забезпечують створення цілісного й захопливого мистецького твору.
Відмінні риси музики й танцю	
Медіум	Музика – це насамперед слуховий вид мистецтва, який створюється за допомогою звуку, тоді як танець – це візуальний вид мистецтва, який створюється за допомогою руху.
Вираження	Музика виражає себе через мелодію, гармонію, ритм та інші звукові елементи, натомість танець – через рух, жести й експресію тіла.
Інтерпретація	Інтерпретація музики може бути суб'єктивною й абстрактною, тоді як танець має тенденцію до більш конкретної й буквальної інтерпретації.
Виконання	Музику можуть виконувати окремі виконавці або групи, тоді як танець, як правило, виконують групи, причому окремі танцівники часто беруть на себе певні ролі в хореографічному творі.
Імпровізація	Поширений елемент у музиці, але менш поширений у танці, де рухи часто ретельно відрепетирувані та продумані.
Тривалість	Музика може тривати від кількох секунд до годин, тоді як танець, як правило, більш обмежений у часі, часто відбувається протягом певного періоду.

Таблиця 3

Переваги та виклики синтезу музики й танцю

Переваги синтезу музики й танцю	Виклики синтезу музики й танцю
Підвищена виразність – поєднуючи музику й танець, виконавці мають можливість виражати свої емоції більш повно та комплексно. Музика слугує саундтреками для рухів танцівників, а танець спроможний візуально виражати емоції, передані в музиці.	Хронометраж і координація – однією з найбільших проблем синтезу музики й танцю є необхідність точного хронометражу та координації між музикантами й танцівниками. Означені дії вимагають систематичних репетицій і координації між виконавцями.
Залучення аудиторії – поєднання музики й танцю може створити більш захопливий досвід для аудиторії. Останній забезпечить мультисенсорний досвід, який може бути більш захопливим, ніж кожен із видів мистецтва окремо.	Балансування елементів – балансування елементів музики й танцю є складним завданням. Важливо переконатися, що жоден із видів мистецтва не переважає над іншим. Більше того, обидва види мистецтва доповнюють один одного, створюючи гармонійне ціле.
Мистецькі інновації – синтез музики й танцю може призвести до нових форм художнього вираження та інновацій. Він спроможний надихнути митців на дослідження нових технік і стилів, а також розширити традиційні межі музичного й танцювального мистецтва.	Технічні вимоги – синтез музики й танцю вимагає технічного досвіду та обладнання, такого як звукові системи, освітлення та спецефекти, котрі дорого коштують і потребують ретельного планування й підготовки.

Ми стверджуємо, що синтез музики й танцю становить унікальний мистецький досвід, котрий поєднує два потужні, самостійні види мистецтва. Проте, на нашу думку, означений синтез характеризується

як позитивними, так і негативними моментами. Саме тому доречно розглянути переваги та виклики синтезу музики й танцю, що ми систематизували в таблиці 3.

На основі аналізу та систематизації таблиці 3 «Переваги та виклики синтезу музики й танцю» ми встановили, що перевагами синтезу музичного мистецтва є підвищена виразність, залучення аудиторії та мистецькі інновації. Натомість хронометраж і координація, балансування елементів, технічні вимоги є головними викликами синтезу музики й танцю.

Висновки. Отже, на основі застосування загальнонаукових і конкретно-наукових методів дослідження ми розглянули спільні та відмінні особливості музики й танцю, а також переваги та виклики синтезу музики й танцю. У процесі дослідження доведено, що ритм, мелодія, гармонія, структура є спільними ланками для музики й танцю, також спільними для музики й танцю є художнє вираження, співпраця,

перформанс, естетичні елементи, тоді як медіум, вираження, інтерпретація, виконання, імпровізація, тривалість є відмінними рисами, характерними для музики й танцю.

Висвітлюючи проблему музично-танцювального синтезу, ми конкретизували фактори, які впливають на означений процес, а саме: культурне підґрунтя, художнє бачення, технічні обмеження, процес співпраці, глядацькі очікування. Установлено, що синтез музики й танцю відзначається низкою переваг (підвищена виразність, залучення аудиторії та мистецькі інновації). Однак задля уникнення недоліків (хронометраж і координація, балансування елементів, технічні вимоги) і досягнення бажаного художнього ефекту музично-танцювальний синтез вимагає ретельного планування й координації.

Література:

1. Волошина Л. Взаємовплив музики і хореографії в історичному контексті. *Вісник Львівського університету. Серія «Мистецтвознавство»*. 2012. Вип. 11. С. 234–239.
2. Зінич О. Мова пластики в сучасному французькому балетному (пластичному) театрі: метаморфози форм руху. *Студії мистецтвознавчі*. 2009. № 4 (28). С. 80–89.
3. Хухра Л. Поняття та напрямки синтезування хореографічного та образотворчого мистецтва. *Молодий вчений*. 2019. № 8 (72). С. 33–35.
4. Янина-Ледовська Є. Розвиток синтезованої структури сучасного хореографічного мистецтва. *Культура України*. 2012. Вип. 36. URL: https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura36/27.pdf.
5. Яромчук В. Синтез мистецтв мультимедіа в контексті сучасних практик культури : автореф. дис. ... канд. культурології. Київ, 2012. 19 с.
6. Brown S., Dissanayake E. The Synthesis of the Arts: From Ceremonial Ritual to «Total Work of Art». *Evolutionary Sociology and Biosociology*. 2018. Vol. 3. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fsoc.2018.00009/full>.
7. Yasser J. The Variation Form and Synthesis of Art. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 2016. Vol. 14. P. 318–323.

References:

1. Voloshyna L. (2012). Vzayemovplyv muzyky ta khoreohrafiyi v istorychnomu konteksti [Interaction of music and choreography in the historical context]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya mystetstvoznnavstvo*, No. 11, P. 234–239 [in Ukrainian].
2. Zynych O. (2009). Mova plastyky v suchasnomu frantsuzkomu baletnomu (plastychnomu) teatri: metamorfozy form rukhu [The language of plasticity in modern French ballet (plastic) theater: metamorphoses of forms of movement]. *Studiyi mystetstvoznnavchi*, No. 4 (28), P. 80–89 [in Ukrainian].
3. Khukhra L. (2019). Ponyattya ta napryamky syntezuvannya khoreohrafichnoho ta obrazotvorchoho mystetstva [Concepts and directions of synthesizing choreographic and visual arts]. *Molodyy vchenyy*, No. 8 (72), P. 33–35 [in Ukrainian].
4. Yanyina-Ledovska Ye. (2012) Rozvytok syntezovanoi struktury suchasnoho khoreohrafichnoho mystetstva [Development of the synthesized structure of modern choreographic art]. *Kultura Ukrayiny*. Vypusk 36. URL: https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura36/27.pdf [in Ukrainian].
5. Yaromchuk V. (2012). Syntez mystetstv multymedya v konteksti suchasnykh praktyk kultury [Synthesis of multimedia arts in the context of modern cultural practices]. *Avtoref. dys. kand. kul'turolohiyi*. Kyiv. 19 p [in Ukrainian].
6. Brown Steven, Dissanayake Ellen. (2018). The Synthesis of the Arts: From Ceremonial Ritual to «Total Work of Art». *Evolutionary Sociology and Biosociology*, Volume 3. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fsoc.2018.00009/full> [in English].
7. Yasser J. The Variation Form and Synthesis of Art. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 2016. Vol. 14. P. 318–323 [in English].